

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์*

สิริกร ธรรมสวัสดิ์**

รศ.ดร.นันทิยา น้อยจันทร์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชนในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารในสถานศึกษาเอกชน จำนวน 11 คน ครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จำนวน 125 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 136 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถามคุณลักษณะการพัฒนาครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่มการพัฒนาครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา การดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะของครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยการประชุมสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 8 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะที่ควรพัฒนาสูงสุดของครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จ. นครสวรรค์ ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการสอน รองลงมาได้แก่ ด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมและจริยธรรม

2. แนวทางการพัฒนาของครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จ.นครสวรรค์ มีแนวทางที่ครอบคลุมภารกิจของการศึกษาระดับปฐมวัย 3 ประการ คือ 1) ด้านจัดกิจกรรมการสอน ส่งเสริมพัฒนาครูเข้ารับการอบรมด้านหลักสูตร การเขียนแผนการสอน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน 2) ด้านบุคลิกภาพ ส่งเสริมครูเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการ จัดกิจกรรมให้ครูทำงานร่วมกันเพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีมและนำเสนอผลงาน 3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้ความรู้ อบรมเรื่องการพัฒนา ด้าน EQ พัฒนาทักษะชีวิต

คำสำคัญ : การพัฒนา/ คุณลักษณะครูปฐมวัย

*วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พ.ศ. 2553

**ครู โรงเรียนสาธิตโชติวัณนครสวรรค์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

***รองศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

Characteristics and Guidelines for the Development of Pre-school Teachers in Private Schools in Muang Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province^{*}

Sirikorn Tarasawat

Asst. Prof. Dr. Nantiya Noichun

Abstract

The purpose of this research is to study the characteristics of the development of pre-school teachers in private schools in Muang Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province.

The research is organized in two steps: 1) a study of the characteristics of the pre-school teachers in private education in Muang Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province, 2) a suggestion of ways for the development of pre-school teachers in private schools in Muang Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province. The help of 8 specialists has been availed of during several discussion meetings. The sample used in this study is made up of 11 administrators and 125 pre-school teachers working in private schools in the Amphoe Muang Nakhon Sawan District. The sample of 136 people is modeled on that of Kerjcie & Morgan, chosen by random sampling. The process of collecting the data is carried out in two steps:

1. the use of a 5-level rating scale questionnaire, with the reliability value of 0.98 the statistics used are percentage, mean and standard deviation,
2. an analysis and study of the development an analysis and of pre-school teachers in private schools in Muang Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province, at meetings held with the 8 specialists (FGD).

Keywords : Development/ Characteristics Pre-school Teachers, Private Schools

^{*}Research Article from the Thesis for the Master of Education Degree, Program in Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University, Thailand. (2011)

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ความเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนทั่วไป การแข่งขันเพื่อความอยู่รอดของประเทศต่าง ๆ มีอัตราสูงขึ้นทุกขณะ ความสำคัญของการพัฒนาประเทศจึงมิได้ขึ้นอยู่กับระบบทุนหรือทรัพยากรอีกต่อไป แต่ขึ้นอยู่กับศักยภาพและคุณภาพของคนเป็นสำคัญ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ได้จุดเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นพลังการพัฒนาของประเทศในอนาคต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” การพัฒนาคนเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันดำเนินการและกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มตั้งแต่การพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับที่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2543: 22) ได้กล่าวไว้ว่า “การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดเป็นหลักสูตรครอบคลุมตั้งแต่อายุ 0-6 ขวบ โดยพัฒนาเป็นหลักสูตร 3 ระดับ คือ 1. หลักสูตรก่อนประถมศึกษา อายุแรกเกิด-1 ปี 2. หลักสูตรก่อนประถมศึกษาอายุ 1-3 ปี 3. หลักสูตรก่อนประถมศึกษาอายุ 3-6 ปี ลักษณะของการจัดการศึกษาตามหลักสูตร ต้องครอบคลุมการดูแลและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งไม่เน้นเฉพาะการอนุบาลแต่หมายถึง การให้การศึกษาและดูแลเด็กเล็กด้วย” การจัดการศึกษาปฐมวัยจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กอายุ 0-6 ปี ให้เจริญเติบโตถึงขีดสุดศักยภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นภารกิจหลักของครู เพราะครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างเสริมพัฒนาการของเด็ก ครูจะเป็นผู้หล่อหลอมให้เด็กสามารถพัฒนาการตามวัยที่สมบูรณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่สอนระดับปฐมวัย ต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานที่ถูกต้องว่าเด็กจะเรียนรู้ด้วยการกระทำและการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ครูต้องส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กได้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา และจะต้องเป็นแม่แบบให้แก่เด็ก เพราะเด็กปฐมวัยจะยึดครูเป็นแบบอย่าง ดังนั้นครูปฐมวัยจึงต้องมีบุคลิกภาพที่เป็นแบบอย่าง ต่อการพัฒนาของเด็กและมีบุคลิกลักษณะที่ดี สามารถแนะนำแนวทางในการพัฒนา อบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เด็กได้เติบโตอย่างมีคุณภาพและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (ภรณ์ กุรุรัตนะ, 2540: 51) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศรีสมบัติ เทพกาญจนะ และชุติมา มีมานัส (2543: 62) ที่กล่าวว่า “คุณลักษณะเด่นที่สำคัญของครูปฐมวัยคือ จะต้องเป็นคนที่มีอารมณ์ดี มั่นคง ใจเย็น ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ อีกทั้งต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติทั้งกายและใจที่สั่งامให้ความรักและความเอาใจใส่ต่อเด็กทั้งตัวและทุกคน มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ” การจัดการศึกษาปฐมวัยจะมีคุณภาพและบรรลุเป้าประสงค์มากน้อยเพียงใดจึงขึ้นอยู่กับครูปฐมวัยเป็นสำคัญ เพราะครูปฐมวัยเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมได้ตอบกับเด็กอยู่ตลอดเวลาและมีอิทธิพลในการเสริมสร้างบุคลิกภาพและพัฒนาการของเด็ก

ดังนั้นคุณลักษณะความเป็นครูจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูพึงมี เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 7 ว่าด้วย ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในมาตรา 52 ดังนี้ “ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ.2545) คุณลักษณะของครูที่ดีเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอน และครูพร้อมที่จะถ่ายทอดความดีที่มีอยู่ในตัวครูไปยังตัวศิษย์ เพื่อปลูกฝังเยาวชนของชาติให้เป็นคนดีและเป็นผู้พัฒนาประเทศชาติ ต่อไปในอนาคต

เนื่องจากสถานศึกษามีการเปิดกว้างให้ผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน จึงได้รับข้อมูลจากการประชุมพิเศษผู้ปกครอง การกรอกใบแสดงความคิดเห็นจากผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจากการประเมินคุณภาพครูจากผู้บริหาร พบว่า ข้อมูลส่วนใหญ่จะมุ่งให้พัฒนาครูปฐมวัย ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านบุคลิกภาพ 2. ด้านการจัดกิจกรรมการสอน 3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งครูปฐมวัยต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กปฐมวัย ผู้วิจัยเป็นหัวหน้าระดับชั้นอนุบาลของโรงเรียนเอกชนซึ่งมีส่วนร่วมในการที่จะพัฒนาครูปฐมวัย ใน 3 ด้าน ดังกล่าว จึงสนใจที่จะทำการศึกษาคุณลักษณะและแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของครูปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูอนุบาล ในสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลในการพัฒนาครูอนุบาล ตลอดจนการบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมแก้ไข ปรับปรุงคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

กรอบความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

คุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีดังนี้

ด้านบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพที่ดีของครูเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะสร้างความประทับใจความศรัทธา และความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นแก่ผู้พบเห็น เขียวพา เชนะคุปต์ (2542 : 109-110) ได้กล่าวว่า ครูอนุบาลเป็นครูคนแรกที่ได้พบเป็นครั้งแรกของการมาโรงเรียน ความประทับใจครั้งแรกเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นครูอนุบาลควรจะต้องสร้างความประทับใจให้เด็กเห็นว่าประสบการณ์จากการมาโรงเรียนเป็นเรื่องสนุกสนาน เพลิดเพลิน เด็กจะได้เล่นอย่างมีความสุข ไม่เกิดความว้าเหว่และขาดความมั่นใจในตนเอง

การที่ครูอนุบาลจะปฏิบัติต่อเด็กได้ผลสำเร็จเพียงไรนั้น จะต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก รู้ความต้องการเรียนรู้ ครูเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเด็กในการถ่ายทอดบุคลิกลักษณะ และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เด็กเลียนแบบ ครูมีหน้าที่ในการเชื่อมโยงชีวิตของเด็กระหว่างบ้านกับโรงเรียน ครูอนุบาลจึงมีความสำคัญในการเสริมสร้างบุคลิกภาพ และพัฒนาการของเด็กเพราะครูได้ปฏิสัมพันธ์กับเด็กตลอดเวลาขณะที่อยู่โรงเรียน

ด้านการจัดกิจกรรมการสอน

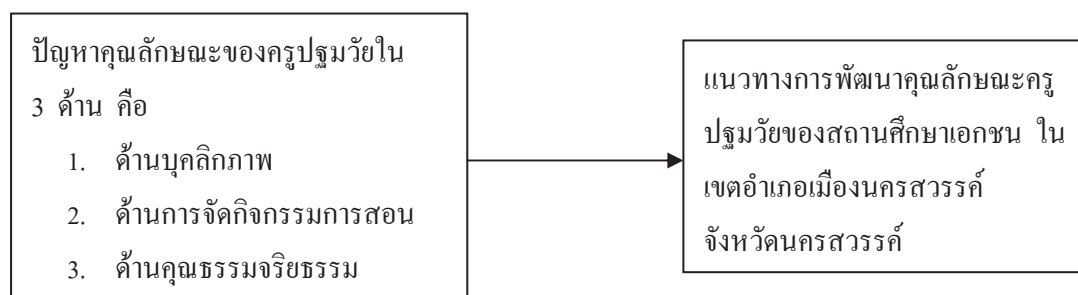
กุหลาบ ตันติผลาชีวะ (2542: 122) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยเป็นการเรียนการสอนเพื่อการเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ (1) เตรียมความพร้อมในเรื่องภาษา การสื่อสาร การรู้คำศัพท์ จะใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษให้สื่อสารได้ มิใช่การท่องจำ (2) การเตรียมให้เป็นคนที่มีพร้อมในเรื่องของตนเอง ควบคุมดูแลตนเองทั้งด้านร่างกาย จิตใจของตน ช่วยเหลือตนเองได้ (3) การเตรียมให้พร้อมในพื้นฐานทักษะ ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหาเบื้องต้น

ด้านคุณธรรมจริยธรรม

สุรชาติย์ ไชยรัตน์ และ ลลิตา วังตาล (2542 : 71-72) กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของครูอนุบาลด้านคุณธรรม คือ รักเด็ก เมตตา กรุณา ให้ความยุติธรรมต่อเด็กทุกคน ปฏิบัติต่อเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ละเอียดยรอบคอบ ขยันขันแข็ง อดทน สุจริต รักความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย มีเหตุผล มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ใจคอก่อนแน่น ยอมรับความจริง รักการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซื่อสัตย์ และวางตัวเข้ากับเด็กอย่างเหมาะสม ความสำคัญของคุณธรรมนั้นก่อนให้เกิดจริยธรรม ถ้านิยามที่เหมาะสมตลอดจนความสุขความพอใจ คุณธรรมสร้างคนดีและความดี ก่อให้เกิดคุณธรรมอื่น ๆ และเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ สร้างสมและดำรงรักษาไว้ให้มีอยู่ในตัว

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยการศึกษาคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนารูปปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ได้ดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงพัฒนา โดยมีรายละเอียดการดำเนินการโดยสังเขปดังนี้

แหล่งข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะของครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจำนวน 17 คน และครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชนจำนวน 189 คน รวมทั้งสิ้น 206 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน และครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 136 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 11 คน ครูปฐมวัยจำนวน 125 คน รวมทั้งสิ้น 136 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาศรีปฐมวัย จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานิตเทศก์ และครูผู้สอนปฐมวัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ 1. คุณลักษณะและแนวทางการพัฒนา ครูปฐมวัยใน 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการจัดกิจกรรมการสอน และด้านคุณธรรมจริยธรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มี 2 ชนิด คือ แบบสอบถามคุณลักษณะการพัฒนาครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชนและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม การพัฒนาครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

1. แบบสอบถามมีลักษณะและขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และการดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เพื่อสอบถามคุณลักษณะของครูปฐมวัยใน 3 ด้าน คือ 1. ด้านบุคลิกภาพ 2. ด้านการจัดกิจกรรมการสอน 3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีลักษณะเป็นแบบสนทนาชนิดไม่มีโครงสร้าง ประกอบด้วยประเด็นสัมภาษณ์ 2 ประเด็น คือ คุณลักษณะที่ควรพัฒนาของครูปฐมวัยและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ในเนื้อหา 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านคุณธรรมจริยธรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ไปขอความร่วมมือผู้บริหารสถานศึกษา และครูปฐมวัย ในการตอบแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และเก็บข้อมูลกลับโดยวิธีเดียวกัน ได้รับแบบสอบถามคืน 136 ฉบับ

2. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จัดระเบียบข้อมูล ลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูล

3. จัดทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญ ในการจัดประชุมสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน ในวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2552 ณ ห้องประชุมสารสนเทศ โรงเรียนลาซาลโชติรวินครสวรรค์ เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของครูปฐมวัยในสถานศึกษาเอกชน ซึ่งมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

(1) เป็นผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย

(2) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางการศึกษาด้านปฐมวัย ไม่น้อยกว่า 3 ปี

(3) เป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ที่มีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 5 ปี

4. นำผลจากผู้เชี่ยวชาญมาจัดลำดับความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูปฐมวัย ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการแจกแจงค่าความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์คุณลักษณะของครูปฐมวัยในสถานศึกษาเอกชน ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แล้วนำค่าที่ได้มาแปลความหมาย และวิเคราะห์ผลตามเกณฑ์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่ควรพัฒนาของครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

รายการคุณลักษณะ	ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. บุคลิกภาพ	2.17	0.74	น้อย
2. การจัดกิจกรรมการสอน	2.40	0.64	น้อย
3. คุณธรรม จริยธรรม	1.92	0.87	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.21	0.67	น้อย

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณลักษณะที่ควรพัฒนาของครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.21$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าด้านที่ควรพัฒนาอันดับสูงสุดได้แก่ การจัดกิจกรรมการสอน ($\bar{X} = 2.40$) รองลงมาได้แก่บุคลิกภาพ ($\bar{X} = 2.17$) และด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 1.92$)

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญมาหาแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของครูปฐมวัยในสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ผลสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาคุณลักษณะครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชนในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการสอน ($\bar{X} = 2.40$) รองลงมาได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 2.17$) และ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 1.92$)

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ สรุปได้ ดังนี้

2.1 ด้านการจัดกิจกรรมการสอน ให้ความรู้ในการอบรมพัฒนาครูทางหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร และการเขียนแผนการสอน สร้างเสริมสนับสนุนให้ครูศึกษาหาความรู้เรื่องหลักสูตรการเขียนแผนการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง หลักการเขียนแผนการสอนสร้างระบบการนิเทศภายในเรื่องหลักสูตรและการจัดทำแผนการสอน ศึกษางานแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ภายในและภายนอกในโรงเรียน สังเกตการสอนของเพื่อนร่วมงาน เพื่อนำมาเป็นแบบอย่าง

2.2 ด้านบุคลิกภาพส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการกรณีศึกษาครูที่เป็นต้นแบบ/ชม VTR จากกรณีศึกษาต่างๆ อาทิ เช่น เรื่องการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การจัดการชั้นเรียน/ศึกษารายกรณี มอบหมายภารกิจความรับผิดชอบให้เป็นรายบุคคล ให้มีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนทำหน้าที่การเป็นหัวหน้าระดับหัวหน้างานมอบหมายภารกิจไปปฏิบัติ มีกิจกรรมให้ครูได้ทำงานร่วมกันเพื่อฝึกทักษะในการ ทำงานเป็นทีม และนำเสนอผลงาน

2.3 ด้านคุณธรรมจริยธรรม ให้ความรู้อบรมในเรื่อง การพัฒนาด้าน EQ พัฒนาทักษะชีวิต สิทธิเด็ก สอดแทรกในการอบรมวิชาการเรื่องอื่นๆ จัดเกมส่งเสริมกิจกรรมการทำงานด้วยกันปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูได้ฝึกปฏิบัติธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่สำคัญควรอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมือง นครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ สามารถอภิปรายผลในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1.1 จากการค้นพบคุณลักษณะที่ควรพัฒนาของครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านบุคลิกภาพ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า คุณลักษณะที่ควรพัฒนาอันดับสูงสุด ได้แก่ มีปฏิภาณไหวพริบแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ รองลงมาได้แก่ มีลักษณะเป็นผู้นำ และอันดับต่ำสุดได้แก่ การแต่งกายเรียบร้อยเหมาะสมกับฐานะครู ทั้งนี้เพราะ บุคลิกภาพกับคุณลักษณะของครูปฐมวัยมีความสัมพันธ์กันอย่างมากเด็กจะพัฒนาได้ดีถ้าในแต่ละช่วงอายุเด็กได้รับการตอบสนองที่ตนพอใจ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัวครูอนุบาลเป็นผู้นำที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดในห้องเรียน ดังนั้นบุคลิกภาพของครูจะถูกกำหนดสู่เด็กโดยเด็กจะมีพฤติกรรมเลียนแบบครู บุคลิกภาพของครูเป็นความประทับใจเบื้องต้นของผู้พบเห็นและเป็นการก้าวต่อไปสู่การเริ่มต้นที่ดีของการติดต่อสื่อสารสำหรับบุคลิกภาพมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะจะเป็นแบบอย่างที่ดี

1.2 คุณลักษณะที่ควรพัฒนาของครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการจัดกิจกรรมการสอน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า คุณลักษณะที่ควรพัฒนาอันดับสูงสุด ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจการพัฒนาหลักสูตรและนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการสอน รองลงมาได้แก่ มีความสามารถในการเขียนแผนการเรียนการสอนและมีความรู้ความเข้าใจการทำวิจัยในชั้นเรียนและอันดับต่ำสุด ได้แก่ จัดกิจกรรมการสอนที่สอดคล้องคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้ควรส่งเสริมให้ครูปฐมวัยได้รับการพัฒนาตนเอง การจัดทำแผนประสบการณ์ การดูแลเด็กปฐมวัย สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง คือมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านหลักสูตรและแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 31 – 37) กล่าวว่า การพัฒนาเด็กระดับก่อนประถมศึกษาให้เป็นคนที่เก่ง ดี และมีความสุขต้องมีความสมดุล ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน บรรยากาศและสภาพแวดล้อม โดยให้เด็กได้สนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนรู้และเสริมสร้างประสบการณ์ที่สร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนมีความสุขจากการช่วยเหลือ เอื้ออาทร และร่วมมือร่วมใจกัน สามารถจัดการจัดระบบโดยร่วมมือกันรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อตกลง เพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองสำหรับการอยู่ร่วมกัน และให้ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่รู้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กให้เป็นคนเก่ง ดี และมีสุข

1.3 คุณลักษณะที่ควรพัฒนาของครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า คุณลักษณะที่ควรพัฒนาอันดับสูงสุด ได้แก่ รักษาความลับของเด็กและเพื่อนร่วมงานได้ดี รองลงมาได้แก่ มีความสามัคคีในระหว่างหมู่คณะและอันดับต่ำสุดได้แก่ รักและศรัทธาในอาชีพครู ทั้งนี้เพราะคุณธรรม

จริยธรรมและค่านิยม ความจริงใจ ความซื่อสัตย์ คุณสมบัติของครูอนุบาลมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างจากครูโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ครูอนุบาลจะเป็นทั้งเพื่อน พ่อ แม่ พี่เลี้ยง ดังนั้นอخصยใจคอ กิริยามารยาท นิสัยและจิตใจดี อยู่กับเด็กและเข้าใจในเด็กตลอดจนบุคลิกภาพสมเป็น “แม่พิมพ์” และ “ผู้นำ” ของเด็ก สอดคล้องกับ สุชาติพิทย์ ไชยรัตน์ และลลิตา วังตาล (2542 : 71-72) กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของครูอนุบาลด้านคุณธรรม คือ รักเด็ก เมตตา กรุณา ให้ความยุติธรรมต่อเด็กทุกคน ปฏิบัติต่อเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ละเอียดยรอบคอบ ขยันขันแข็ง อดทน สู้งาน รักความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย มีเหตุผล มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ใจจดจ่อหนักแน่น ยอมรับความจริง รักการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซื่อสัตย์ และวางตัวเข้ากับเด็กอย่างเหมาะสม

2. จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูปฐมวัยและแนวทางการพัฒนาครูปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มี 3 แนวทาง อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านการจัดกิจกรรมการสอน ประกอบด้วยแนวทางที่สำคัญคือ ให้ความรู้ในการอบรมพัฒนาครูทางหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร และการเขียนแผนการสอนสร้างเสริมสนับสนุนให้ครูศึกษาหาความรู้เรื่องหลักสูตรการเขียนแผนการสอน สร้างระบบการนิเทศภายในเรื่องหลักสูตรและการจัดทำแผนการสอน จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง หลักการเขียนแผนการสอนให้ความรู้ในการอบรมพัฒนาครูทางความสามารถในการเขียนแผนการสอน สอดคล้องกับ นารีนุช สมวาสนาพานิช (2544) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า การวางแผน การพัฒนาบุคลากร มีการกำหนดเป้าหมายและมุ่งพัฒนาบุคลากรโดยรวมทั้งโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของบุคลากร การดำเนินการพัฒนาตามแผนการพัฒนาบุคลากร การส่งบุคลากรเข้ารับฟังการบรรยาย ประชุมสัมมนา และใช้วิธีการฝึกอบรม

2.2 ด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วยแนวทางที่สำคัญคือ ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด มีกิจกรรมให้ครูได้ทำงานร่วมกันเพื่อฝึกทักษะในการทำงานเป็นทีม และนำเสนอผลงาน สอดคล้องกับ ทศณีย์ อินตะสาร (2542) ได้ศึกษาสภาพการจัดประสบการณ์และการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 พบว่า ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะของครู ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจในการทำงาน มีน้ำใจ และมีความกรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ครูต้องการให้มีการจัดการอบรมสัมมนาอย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วยแนวทางที่สำคัญคือ ให้ความรู้ อบรมในเรื่อง การพัฒนาด้าน EQ พัฒนาทักษะชีวิต สิทธิเด็ก สอดแทรกในการอบรมวิชาการ/เรื่องอื่นๆ จัดเกมส่งเสริมกิจกรรมการทำงานด้วยกัน ปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชาติพิทย์ ไชยรัตน์และลลิตา วังตาล (2542 : 71-72) กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของครูอนุบาลด้านคุณธรรม คือ รักเด็ก เมตตา

กรุณา ให้ความยุติธรรมต่อเด็กทุกคน ปฏิบัติต่อเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ละเอียดรอบคอบ ขยัน
ขันแข็ง อดทน สู้งาน รักความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย มีเหตุผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ควรรอบร้อมพัฒนาครูผู้สอนระดับอนุบาล ทางหลักสูตร และการเขียนแผนการสอนสร้างเสริม
สนับสนุนให้ครูศึกษาหาความรู้เรื่องหลักสูตรการเขียนแผนการสอน สร้างระบบการนิเทศภายในเรื่อง
หลักสูตรและการจัดทำแผนการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการการนิเทศและการได้การสนองตอบเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์
ระดับปฐมวัย
2. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการสอนระดับปฐมวัยเพื่อเป็นข้อมูลในการ
พัฒนาครูปฐมวัยต่อไป
3. ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรูปแบบต่าง ๆ
โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มความรู้ ประสบการณ์ ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยให้
มีประสิทธิภาพต่อไป

*****

รายการอ้างอิง

- กุลยา ตันติผลาชีวะ.(2543). การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน 3-5 ขวบ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โชติสุขการพิมพ์.
- ทัศนีย์ อินตะสาร. (2542). สภาพการจัดประสบการณ์และการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นัยนา ขนอเนว. (2540). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอนุบาล และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน.
- นารีนุช สมวาสนาพานิช. (2544). การศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประดินันท์ อุประมัย และอรสา กุมาริ ปุ๊กหุด. พฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา. (2542). ในเอกสารการสอนชุดวิชาคุณลักษณะและพฤติกรรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยสาขาศึกษาศาสตร์ หน่วยที่ 8. หน้า 158. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุบผาสวัสดิ์ รัชชตาตะนันท์. (2540). “ทัศนะการศึกษาปฐมวัย: ปัจจัยจำเป็นสำหรับการศึกษานปฐมวัย”, วารสารการศึกษาปฐมวัย 1 หน้า 5,7
- ภรณ์ คุรุรัตน์และคณะ.(2542). การเรียนรู้ของเด็กประถมวัย (3-5ปี) : แนวคิดของกลุ่มนักการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เขาวพา เดชะคุปต์. (2542 ก). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: แม็ค.
- สมจินตนา วังทอง. (2540). คุณลักษณะของครูอนุบาล โรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ปีการศึกษา 2551
- สุรชาติพิทย์ ไชยรัตน์ และลลิตา วังดาล.(2542). ลักษณะและบทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย. ในเอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศรีสมบัติ เทพกาญจนา และชุติมา มีมานัส.(2543). เจตคติของครูต่อการจัดการศึกษาอนุบาล. ในเอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

*****